

Karhun ampuja vapautui syytteestä

Käräjäoikeudessa on käsitelty viime vuoden lopulla metsästäjiä kiinnostava tapaus, jossa hirvenmetsästäjä ampui karhun jouduttuaan yllättäen vaaratilanteeseen. Käräjäoikeus vapautti metsästäjän syytteestä niin sanottuun pakkotilaan perustuen.

HANNU LUKKARILA

Kuva: Ere Grenfors

KEMI-TORNION käräjäoikeudessa on käsitelty tapaus, joka koskee karhun ampumisesta rauhoitusajana syksyllä 2007 hirvenmetsästyksen yhteydessä. Käräjäoikeus hylkäsi 27.11.2008 antamallaan tuomiolla metsästäjiä vastaan nostetun syytteen. Tuomio on lainvoimainen.

Taustatiedot

Tervolalainen hirviseurue metsästi joulukuussa 2007 Runkauksen luonnonpuiston läheisyydessä valtion maalla. Kokenut hirvimies laski koiransa irti alueelle, jonne oli edellisenä iltana nähty olevan kaksi aikuista hirveä. Toisella hakulenkillä koira aloitti haukun, ja haukku pysyi samalla alueella. Hirvimies odotteli tunnin verran metsäautotiellä, ohjasi muut metsästäjät passiin ja lähti itse haukulle. Lähestyessään tuulen alta haukkua metsästäjä kuuli hirven tuhahteluksi luulemiaan ääniä ja oletti koiran haukkuvan haavakkohirveä, joka oli makuulla eikä enää päässyt pakenemaan.

Tiheän ja lumisen taimikon vuoksi metsästäjä havaitsi isokokoisen karhun vasta aivan vierestä, eli noin 10 metristä. Karhu makasi maan tasalla pienten kuusten alla niin sanotussa vaihtopesässä. Eläin reagoi metsästäjän paikalle tulon puhaltamalla voimakkaasti ilmaa ja näyttämällä hampaitaan metsästäjälle. Pesää ympäröivien puiden vuoksi karhu ei olisi voinut paeta kuin suoraan kohti metsästäjiä.

Metsästäjä arvioi olevansa hengenvaarassa ja lopetti karhun yhdellä laukauksella, joka osui päähän ja kaularankaan. Tapahtuneesta ilmoitettiin heti poliisille.

Käräjäoikeuden päätös

Syytteen mukaan metsästäjä olisi voinut toimia toisinkin, eli vetäytyä tilanteesta ja jättää ampumatta pesässä olevan karhun, koska eläimen elintoiminnot olivat jähmeät ja aktiivisuuden taso matala.

Käräjäoikeus suoritti ampumispaikalla katselmuksen. Niin syyttäjän kuin vastaajan

puolelta kuultiin asiantuntijatodistelua. Kysymys oli ennen kaikkea siitä, mikä oli karhun aktiivisuuden taso sen oltua jo pari tuntia koiran haukussa ja metsästäjän paikalle tulon aiheuttamaa karhulle uuden uhan sekä siitä, oliko metsästäjä todellisessa vaarassa.

Täysin riidatonta oli se, että kyseisellä alueella ei oltu tehty koko syksynä yhtään karhuhavaintoa eikä metsästäjä mistään voinut ennakkoon tietää tai varoa lähestyvän karhua. Metsästäjällä ei ollut aikaisempia karhun kohtaamiskokemuksia.

Käräjäoikeus perusteli ratkaisunsa huolellisesti. Oikeuden mukaan pakkotilaoikeuden arvioinnissa lähtökohtana voidaan pitää niin sanottua standardihenkilön kykyä ja tietämystä arvioida tietyn seurauksen todennäköisyyttä. Hengen ja terveyden pelastamiseksi voidaan uhrata huomattaviakin omaisuusarvoja oikeutettuna pakkotilatekona. Luonnonvaraisen suurpedon käyttäytyminen on lopulta aina ennalta arvaamatonta, ja metsästäjäl-

lä oli oikeuden mielestä tilanteen yllätyksellisyyden ja hänen tiedossaan olleiden vastaavien muiden, metsästäjän menehtymiseen tai loukkaantumiseen johtaneiden, tapausten vuoksi perusteltu syy pelätä henkensä puolesta.

Oikeus katsoi metsästäjän ampuneen karhun pakkotilassa, ja syyte hylättiin.

Pakkotilaoikeus ja sen tapauskohtainen arviointi

Pakkotilaoikeus arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Siksi Tervolan tapauksessa täysin oikea käräjäoikeuden ratkaisu ei välttämättä sovellu sellaisenaan muihin vastaaviin tapauksiin.

Hätävarjelussa kysymys on sallitusta puolustautumisesta oikeudetonta (ihmisen) suorittamaa hyökkäystä vastaan. Eläimen aiheuttamaa vaaraa taas torjutaan pakkotilakeinoin. Pakkotila tarkoittaa oikeudellisesti suojatun edun, kuten terveyden ja hengen, pelastamista välittömästi uhkaavalta vaaralta uhraamalla toinen oikeudellisesti suojattu etu. Kokonaisarvioinnissa kiinnitetään huomiota pelastettavan edun ja aiheutetun vahingon väliseen suhteeseen (= intressivertailu), vaaran laatuun, tilanteen yllätyksellisyyteen sekä muihin olosuhteisiin.

Vaaran tulee olla paitsi välitön myös pakottava, ja jokaisella kerralla arvioidaan se, olisiko henkilö voinut toimia jollakin toisella tavalla. Pakottavuus tarkoittaa sitä, ettei tilanteesta olisi voinut pelastautua muulla tavoin. Yllättävässä vaaratilanteessa ihmiseltä ei tule vaatia kohtuuttomia. Omaisuusarvot ovat toissijaisia, kun kysymys on riskistä loukkaantua vaikeasti tai menettää ainokaisensa.

Vaikka ihminen tällaisessa tilanteessa suorittaisikin virhearvioinnin, pakkotila voi olla myös anteeksiantoperuste ottaen huomioon tilanteen ennalta arvaamattomuuden, vaaran laadun ja käytössä olleen harkinta-ajan niukkuuden. ■